

Alleenstaande vergunninghouders moeilijker te huisvesten

DOOR Corina Huisman en Stephan Verschuren

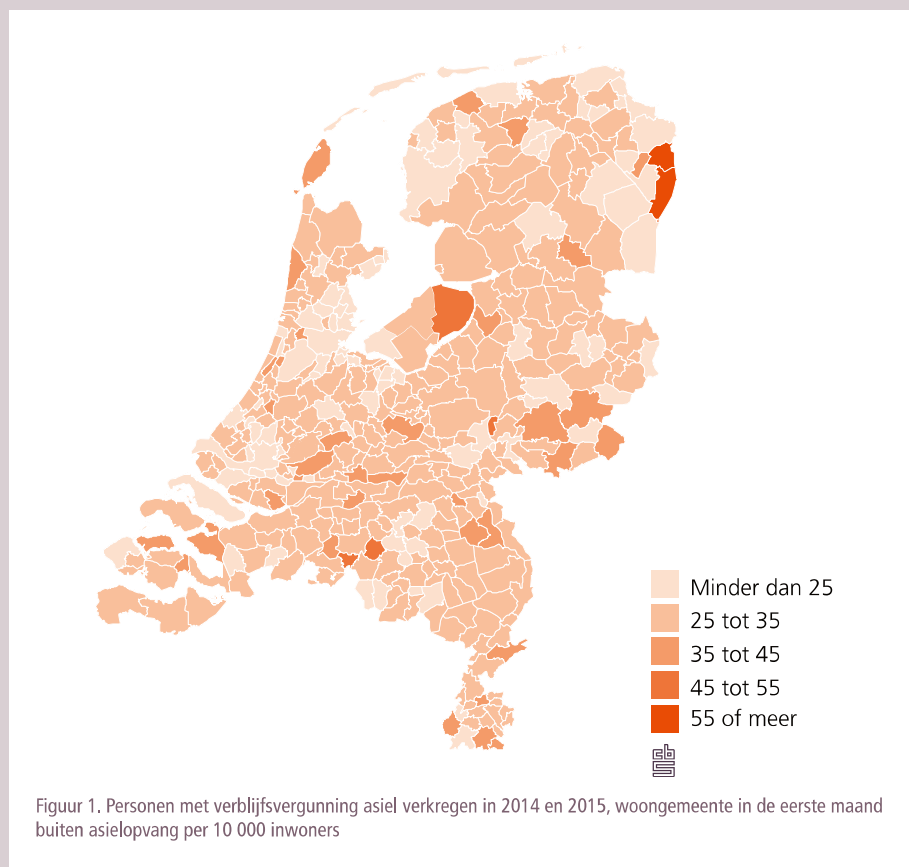
Onlangs verscheen de eerste CBS-rapportage van het onderzoek: 'Van opvang naar integratie: cohortstudie van recente asielmigranten' over asielmigranten die in 2014, 2015 en de eerste helft van 2016 naar Nederland zijn gekomen. In deze publicatie belichten we één van de variabelen uit deze cohortstudie: de (gemeente van) huisvesting van vergunninghouders.

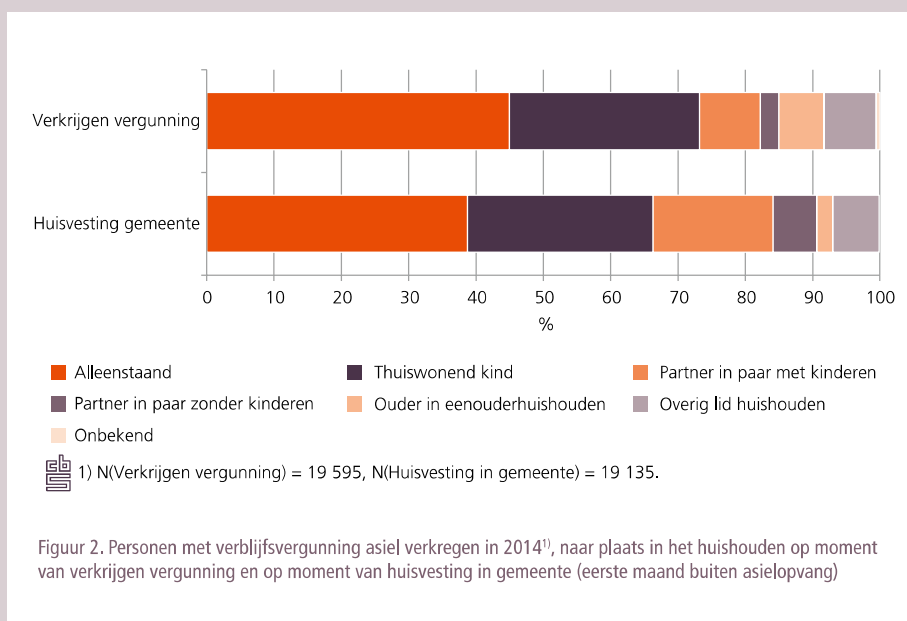
Nederland krijgt vanaf 2014 te maken met een toename van het aantal asielzoekers uit onder andere Syrië en Eritrea. Gelet op de situatie in het land van herkomst, krijgt een groot deel van deze groep een verblijfsvergunning. Zij vestigen zich voor langere tijd in Nederland. Deze hoge asielinstroom doet denken aan de asielinstroom in de jaren negentig van de vorige eeuw, toen veel asielzoekers uit voormalig Joegoslavië, Irak en Afghanistan naar Nederland kwamen. Onderzoek onder asielmigranten uit de jaren negentig laat zien dat integratie in de Nederlandse samenleving niet vlekkeloos verloopt: vijftien jaar na aankomst in Nederland is de arbeidsparticipatie lager dan die van personen met een Nederlandse achtergrond en de afhankelijkheid van een bijstandsuitkering is hoger (Engbersen et al; 2015). Tegelijkertijd is de onderwijspositie van jonge vluchtelingen die in de jaren negentig naar Nederland kwamen en ook die van de tweede generatie, beter dan die van andere Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond (Maliapaard, M., Witkamp, B. & Jennissen, R.; 2017). De ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Veiligheid en Justitie (V&J), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd om de komende jaren in kaart te brengen hoe het de asielmigranten vergaat die sinds 2014 in Nederland zijn aangekomen op terreinen als de

asielprocedure, arbeidsmarkt, sociale zekerheid, onderwijs en criminaliteit. Het onderzoek heeft als doel inzicht te geven in de eerste periode van asielzoekers in Nederland, waarin asielzoekers al dan niet een vergunning krijgen en hun eventuele gezinsleden laten overkomen. Een tweede doel van het onderzoek is te monitoren hoe het de vergunninghouders vergaat bij hun integratie in de Nederlandse samenleving.

Spreiding

In 2014 krijgen 20 duizend asielzoekers een zogeheten verblijfsvergunning asiel, in 2015 zijn dit er 33 duizend, en in de eerste helft van 2016 16 duizend. Ook nareizigers van vergunninghouders ontvangen een (afgeleide) asielvergunning en behoren in dit onderzoek tot de vergunninghouders. Wanneer asielzoekers een verblijfsvergunning ontvangen, hebben gemeenten de taak om hen te

huisvesten. Rijk, provincie en gemeenten hebben in de Huisvestingswet afspraken gemaakt over het aantal vergunninghouders dat een gemeente moet huisvesten. Hierbij wordt gekeken naar het aantal inwoners in een gemeente.

Van de 53 duizend vluchtelingen die in 2014 en 2015 een verblijfsvergunning ontvingen, zijn er in de periode 2014 tot en met de eerste helft van 2016 48 duizend gehuisvest in een gemeente en zij verblijven dus niet meer in de asielopvang van het COA. Figuur 1 laat zien in welke gemeente vergunninghouders gehuisvest zijn. Het gaat in deze kaart om iedereen die in 2014 of 2015 een verblijfsvergunning heeft gekregen, naar woongemeente in de eerste maand na het verlaten van een COA-opvanglocatie. De kaart laat zien dat in de eerste maand na het vertrek uit een COA-opvanglocatie de vergunninghouders zich behoorlijk gelijkmatig verspreiden over het land. Gemeenten met relatief wat hogere aantallen vergunninghouders zijn Vlagtwedde, Bellingwedde, Rozendaal, Dronten, Goirle en Oisterwijk. Dit zijn gemeenten die een wat grotere COA-opvanglocatie (in de buurt) hebben.

Verhuizen

Onderzoek naar migranten uit de jaren negentig (Maliepaard, M. et al; 2017) toont aan dat deze migranten in de loop van de tijd steeds meer verhuisden naar stedelijke gebieden. Dat is met de huidige asielmigranten (nog) niet het geval. Vergunninghouders wonen in de eerste maand na het verlaten van een

COA-opvanglocatie bijna net zo vaak in stedelijke gebieden als alle Nederlanders: 51 procent van de vergunninghouders woont in de eerste maand in een (zeer) sterk stedelijk gebied, tegenover 53 procent van alle Nederlanders. Het is goed mogelijk dat na verloop van tijd, bijvoorbeeld na afloop van de inburgeringsperiode, de vergunninghouders zullen verhuizen naar meer stedelijke gemeenten, omdat daar meer mogelijkheden zijn voor onderwijs en werk en vanwege de nabijheid van mensen met dezelfde migratieachtergrond.

Alleenstaanden

In principe in het de bedoeling dat vergunninghouders na het verkrijgen van de vergunning zo snel mogelijk worden gehuisvest in een gemeente. Gemeenten lijken echter moeite te hebben met de huisvesting van alleenstaanden (Smits van Waesberghe, E. & Razenberg, I.; 2016). Er zijn minder geschikte woningen voor deze groep beschikbaar, en daarnaast is het voor gemeenten moeilijk in te schatten hoeveel familieleden van deze vergunninghouders zullen nareizen. Gemeenten zouden daarom liever wachten met het toewijzen van een woning tot de familie herenigd is in de asielopvang. Deze ontwikkeling zien we terug in figuur 2. Van alle asielzoekers die in 2014 een verblijfsvergunning krijgen is 45 procent alleenstaand op het moment dat zij de vergunning ontvangen. Op het moment dat vergunninghouders uit 2014 worden gehuisvest in een gemeente (en

zij dus uit de COA-opvanglocatie vertrekken) is 38 procent alleenstaand. Deze afname wordt veroorzaakt door de nareis van familieleden. Verder zien we dat ook het aandeel partners (zowel met als zonder kinderen) toeneemt in de periode tussen het verkrijgen van de vergunning en het moment dat mensen een woning toegewezen krijgen.

Toekomst

Op dit moment is het mogelijk om vergunninghouders uit 2014 maximaal twee jaar te volgen. Die periode staat voor veel vergunninghouders vooral in het teken van het betrekken van een nieuwe woning, gezinshereniging en de start van de inburgeringsperiode. Daarom is deelname aan de arbeidsmarkt nog beperkt, en de afhankelijkheid van een uitkering nog groot. Naarmate vergunninghouders langer in Nederland zijn, zal dit type onderzoek aan kracht winnen. Zo'n drie jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning is de inburgeringstermijn afgelopen. Lukt het de inburgeraars om hun examen te behalen, en neemt daarmee de participatie op de arbeidsmarkt toe? Volgend jaar hebben de eerste kinderen in het voortgezet onderwijs de internationale schakelklassen afgerond. Op welk niveau zullen zij instromen in het reguliere onderwijs? En blijven vergunninghouders wonen in (de buurt van) de gemeente waar ze een woning kregen toegewezen? Het CBS zal dit onderzoek in ieder geval tot en met 2020 uitvoeren en jaarlijks resultaten publiceren. We verwachten dit onderzoek komend jaar uit te kunnen breiden met kenmerken over gezondheid. ■

Literatuur

- Engbersen, G., Dagevos, J., Jennissen, R., Bakker, L., Leerkens, A., Klaver, J. & Odé, A. (2015). *Geen tijd te verliezen: Van opvang naar integratie van asielmigranten*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.
- Maliepaard, M., Witkamp, B. & Jennissen, R. (2017). *Een kwestie van tijd? De integratie van asielmigranten: een cohortonderzoek* (CAHIER, 2017-3). Den Haag: WODC.
- Smits van Waesberghe, E. & Razenberg, I. (2016). *De huisvesting van vergunninghouders*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2017/25/van-opvang-naar-integratie-cohortstudie-asielmigranten